

พฤติกรรมในการเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียงของประชาชนในจังหวัดยะลา

Exposure to radio broadcasting in Yala

ณัฐพงษ์ มั่นหลิ^{1*}, ชฎาภรณ์ สวนแสน²Nattapong Manlee^{*}, Chadaporn Suansaen²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียงของประชาชนในจังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับฟังสถานีวิทยุกระจายเสียงในจังหวัดยะลา 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับฟังสถานีวิทยุกระจายเสียงของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย กลุ่มประชากรในจังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานี โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ Taro Yamanane (ทาโร่ ยามาเน่ 1973: 727-728) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5% หรือ 0.05 รวมทั้งสิ้น 14 ตำบล กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นอำเภอในจังหวัดยะลา จำนวน 8 ตำบล และจังหวัดปัตตานี 2 ตำบล

คำสำคัญ: สถานีวิทยุ, พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ

Abstract

Researching about Yala's community and the exposure to radio. The objective for the research are ; 1.To study about human's behavior and the exposure to radio in Yala, For Rajabhat Yala's learning. 2.To study about human's behavior and the exposure to Yala Rajabhat University Radio

This is a Qualitative Research using the Questionnaires to gathering data. Researching area is Yala and some area in Pattani by specify the size of group sampling, referred to Taro Yamanane's idea (Taro Yamane 1973: 727-728) that have 95% of reliability and error only 5%.

The total 14 district (Tum-Bon) A representative sample 400 people by Multistage Random Sampling, including of 8district from Yala nad 2district from Pattani.

Keyword: Radio Station, human's behavior and the exposure to radio

¹ อาจารย์ภาควิชานิเทศศาสตร์ สาขาวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และสื่อดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

² อาจารย์ภาควิชานิเทศศาสตร์ สาขาวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และสื่อดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

* Corresponding author, E-mail: nattapong.m@yru.ac.th

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยได้มีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่มีลักษณะปฏิรูปทางการเมือง และส่งเสริมประชาธิปไตยแก่ประชาชนอย่างมาก ในส่วนที่เกี่ยวกับสื่อมวลชนโดยเฉพาะสื่อประเภทที่ใช้คลื่นความถี่แม่เหล็กไฟฟ้าเช่นวิทยุ นั้น โดยหัวใจสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 นี้ คือ ข้อความในมาตรา 40 ที่ระบุเอาไว้ว่า “คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติ เพื่อประโยชน์สาธารณะ”(กาญจนา แก้วเทพ : 2548) ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวอย่างมากต่อภาคประชาชนที่ต้องการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงตามลักษณะการขอจดทะเบียนในประเภทต่างๆ เพื่อใช้สิทธิครอบครองคลื่นความถี่ เป็นยุคทองของวิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะวิทยุชุมชนที่เติบโตอย่างรวดเร็ว และยากในการควบคุมการกระจายของคลื่นความถี่และเนื้อหาของรายการ

“วิทยุกระจายเสียง” เป็นสื่อที่ได้รับความนิยมแพร่หลายพบว่ามี 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ตอนล่างมีสถานีวิทยุทั้งสิ้น 233 สถานี โดยในพื้นที่จังหวัดยะลา มีสถานีหลัก 5 สถานีและสถานีวิทยุชุมชน 30 สถานี ทั้งนี้เนื่องจากวิทยุเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ราคาถูก พกพาสะดวก อีกทั้งยังเปิดฟังได้ทุกที่ ทุกเวลา จึงอาจกล่าวได้ว่าสื่อวิทยุเป็นสื่อที่ใกล้ชิดกับประชาชนอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับสื่อประเภทอื่นๆ จากการสำรวจพบว่าประชาชนเปิดรับสื่อวิทยุเป็นอันดับ 3

ในปี 2557 ได้มีการปฏิบัตินาโดยคณะรักษาความสงบชาติ และได้มีการออกประกาศควบคุมสื่อหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถานีวิทยุ ส่งผลให้สถานีวิทยุชุมชนหลายแห่งปิดตัวลง

จากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้วิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะวิทยุชุมชน ซึ่งเป็นสื่อที่มีความใกล้ชิดกับภาคประชาชนมากที่สุดถูกปิดลง ด้วยปัจจัยและเหตุผลที่แตกต่างกัน จำนวนของสถานีวิทยุที่ได้รับการอนุญาตมีน้อยลง ส่งผลต่อพฤติกรรมการรับฟังวิทยุกระจายเสียง เพราะมีเพียงสถานีหลักและสถานีใหญ่ๆ ที่มีกำลังความสามารถ และปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และโทรคมนาคม ในการขอออกอากาศ จึงเป็นที่มาของการจัดทำวิจัยพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียงของประชาชนในจังหวัดยะลา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการเปิดรับฟังสถานีวิทยุกระจายเสียงในจังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการเปิดรับฟังสถานีวิทยุกระจายเสียงของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

แนวคิดบทบาทหน้าที่ของการสื่อสารมวลชนวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาทต่อการสร้างการรับรู้และการเปลี่ยนแปลงเจตคติของกลุ่มผู้ฟัง ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่สื่อจึงต้องมีบทบาทและหน้าที่ที่มีความหลากหลายตามความคาดหวังของสังคม

โดยแนวคิดของ พีระ จิโรโสภณ(2546) และ Burton, G. (2002: 96-97) มีการกล่าวถึงลักษณะของสื่อมวลชนที่มีความสอดคล้องกันกันดังนี้ 1) หน้าที่ตามความคาดหวังของสังคม เป็นหน้าที่ตามกรอบของสังคมที่สื่อมวลชนประเภทนั้นๆ ดำรงอยู่ โดยครอบคลุมถึงเรื่องชีวิตความเป็นอยู่เศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือเรื่องอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อสังคม การดำเนินชีวิต 2) หน้าที่ด้านความบันเทิง เพื่อลดความตึงเครียดที่เกิดขึ้น 3) หน้าที่ด้านข้อมูลข่าวสาร สื่อมวลชนมีหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไปรอบๆ โลก ทั้งสภาพแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมแก่ผู้รับสาร 4) หน้าที่ทางวัฒนธรรม สื่อมวลชนมีหน้าที่รักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมของมนุษย์ให้คงอยู่ สื่อมวลชนยังทำให้เกิดวัฒนธรรมมวลชน (Popular Culture) 5) หน้าที่ทางสังคม สื่อมวลชนมีหน้าที่สร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social interaction) ทำให้เกิดกลุ่มทางสังคม และการอบรมบ่มเพาะ (Socialization) ให้แก่สมาชิกของสังคม

พฤติกรรมในการเปิดรับสื่อ Merill and Lowenstein (1971) ได้ให้ความคิดเห็นในเรื่องผู้รับสารว่า ผู้รับสารนั้นย่อมมีพฤติกรรมในการเลือกรับและเปิดรับสื่อและสารที่แตกต่างกัน ซึ่ง อาทิตยา เข็มทอง(2552) ได้มีความเห็นถึงปัจจัยที่อาจมีผลต่อการยอมรับหรือปฏิเสธสื่อและสารว่า ได้แก่ 1) ความเหงา เกิดจากเหตุผลทางจิตวิทยาที่เชื่อว่ามนุษย์ไม่ชอบที่จะดำรงชีวิตอยู่ตามลำพัง มีความกลัวจากการถูกเมินเฉยจากสังคมจึงมีความพยายามที่จะรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมกับผู้อื่นในสังคม 2) ความอยากรู้อยากเห็น เป็นคุณสมบัติพื้นฐานของมนุษย์ที่กลายมาเป็นหลักสำคัญที่สื่อมวลชนนำมาใช้เป็นหลักในการออกแบบรูปแบบการนำเสนอสารให้มีความน่าสนใจ 3) การแสวงหาความรู้เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมความคิด เพื่อใช้ในการตัดสินใจเรื่องราวต่างๆ ความรู้อันเกิดจากข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงเชื่อถือได้ จะนำมาซึ่งการเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในสังคมเป็นการสร้างคุณค่าให้แก่ตนเองอย่างไม่มีที่สิ้นสุด นอกจากนี้สารที่ได้รับยังอาจสร้างสรรค์ให้เกิดความบันเทิงและจรรโลงใจได้อีกด้วย 4) ลักษณะเฉพาะตัวของสื่อ กล่าวคือ นอกจากปัจจัยทั่วไปทางกายภาพ เช่น เพศ อายุ บทบาททางสังคมที่จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการเลือกรับสื่อแล้ว ยังมีปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ลักษณะเฉพาะของผู้รับสาร ทั้งนี้ผู้รับสารแต่ละคนย่อมแสวงหาสื่อที่มีลักษณะเฉพาะซึ่งสนองความต้องการและความพึงพอใจของตนเอง(อุทุมพร นาเจริญวุฒิ, 2553)

แนวคิดด้านประชากรศาสตร์เป็นแนวคิดที่นักวิจัยให้ความสนใจเกี่ยวกับผู้รับสารก่อนแนวคิดอื่นๆ คือ การที่ผู้รับสารที่มีคุณสมบัติเหมือนกัน จะมีความคล้ายคลึงกันในแง่ของพฤติกรรมการสื่อสารหรือไม่จึงมีความพยายามที่จะจัดกลุ่มของผู้รับสารที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกันเข้าด้วยกัน คุณสมบัติที่นำมาใช้จัดกลุ่มอาจเป็นคุณสมบัติที่มองเห็นได้จากภายนอกที่เรียกกันว่า คุณสมบัติทางประชากรศาสตร์ (Demographic Characteristics) เช่น เพศ อายุ การศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม รายได้ หรือแม้แต่มูลค่าเนื้อหาของผู้รับสาร นักวิจัยพยายามจะศึกษาว่าผู้รับสารที่อยู่ในกลุ่มประชากรเดียวกัน จะมีพฤติกรรมการสื่อสารเช่นเดียวกันหรือไม่ (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2534)

ประม สตะเวทิน (2546) กล่าวว่า ในการสื่อสารกลุ่มใหญ่ หรือการสื่อสารมวลชน เราไม่สามารถวิเคราะห์ผู้รับสารเป็นคนๆ ไปได้ และยังไม่รู้จักผู้รับสาร (anonymous) แต่ละคนด้วย ดังนั้นวิธีการที่ดีที่สุดในการวิเคราะห์ผู้รับสารที่ประกอบไปด้วยคนจำนวนมากมาย คือการจำแนกผู้รับสารออกเป็นกลุ่มๆ ตามลักษณะทางประชากร (Demographic Characteristics) ดังนี้ 1. อายุ (Age) โดยคนที่มีอายุน้อยมักจะมีความคิดเห็นเสรีนิยม (Liberal) ยึดถืออุดมการณ์ (Idealistic) ใจร้อน (Impatient) และมองโลกในแง่ดี (Optimistic) มากกว่าคนที่มียายุมาก ในขณะที่คนที่มียายุมากจะมีความคิดอนุรักษนิยม (conservative) ยึดถือการปฏิบัติ (Pragmatic) ระมัดระวัง (Cautious) และมองโลกในแง่ร้าย (Pessimistic) มากกว่าคนที่มียายุ น้อย 2. เพศ (Sex) ความแตกต่างทางเพศ ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมของการติดต่อสื่อสารที่แตกต่างกัน 3. สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ (Socio-economic status) หมายความว่า อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ ตลอดจนภูมิหลังของครอบครัว 4. ระดับการศึกษา (Education) การศึกษาหรือความรู้ถือเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการสื่อสารของผู้รับสารอย่างมาก ดังนั้นคนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ย่อมมีความรู้สึกนึกคิด อุดมการณ์และความต้องการที่แตกต่างกันไป ซึ่งอาจพบได้ตั้งแต่การตีความ การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เป็นสิ่งที่ทำให้พฤติกรรมในการรับสารแตกต่างกันไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง พฤติกรรมในการเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียงของประชาชนในจังหวัดยะลา มีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัย เรื่อง พฤติกรรมในการเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียงของประชาชนในจังหวัดยะลา มีประชากรกรในการศึกษา คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดยะลา และอำเภอในจังหวัดปัตตานีที่สามารถรับฟังสถานีวิทยุกระจายเสียงได้ ของจังหวัดยะลาได้ และบางส่วนของจังหวัดปัตตานี ที่สามารถเปิดรับฟังสถานีวิทยุกระจายเสียงของจังหวัดยะลาได้ จำนวน 469,726 คน จังหวัดยะลา มี 8 อำเภอ อำเภอเบตง อำเภอกรงปินัง อำเภอกาบัง อำเภอธารโต อำเภอบันนังสตา อำเภอเมือง อำเภอยะหา อำเภอรามัน พื้นที่บางส่วนของจังหวัดปัตตานี ได้แก่ อำเภอยะรัง และอำเภอโคกโพธิ์

ส่วนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ Taro Yamanane (ทาโร ยามาเน่ 1973: 727-728) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5% หรือ 0.05 จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 399.86 คน ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงได้ กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นอำเภอในจังหวัดยะลา จำนวน 10 ตำบล และจังหวัดปัตตานี 2 ตำบล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียงของประชาชนใน จั ง ห ว ัด ยะ ล า คือ แบบสอบถาม โดยทำการทดสอบแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ได้นำไปทดสอบกับผู้ฟังรายการวิทยุ จำนวน 40 คน เพื่อหาจุดบกพร่องของแบบสอบถามแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิทางการวัดและประเมินผลเป็นผู้ให้คำปรึกษา แบบสอบถามประกอบด้วย โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

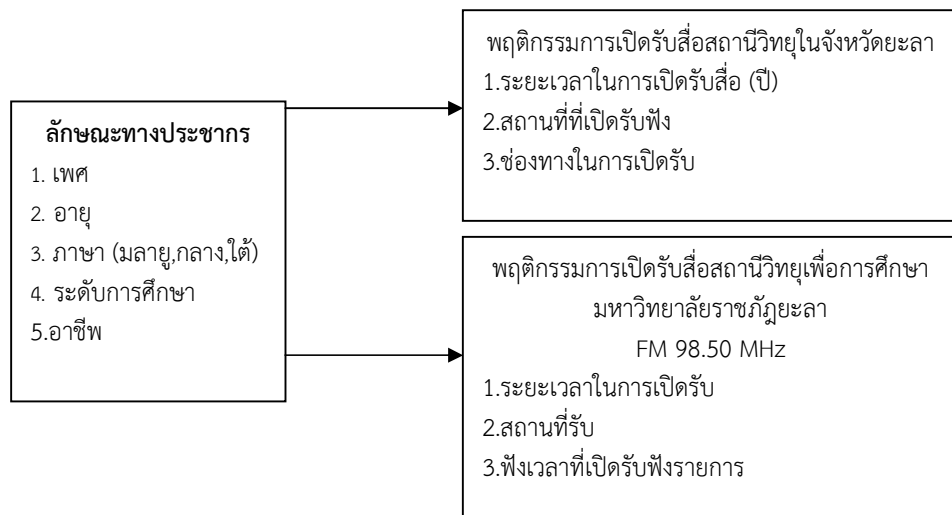
1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้รูปแบบคำถามเลือกตอบ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับฟังสื่อวิทยุกระจายเสียงของประชาชนในจังหวัดยะลาใช้รูปแบบประเมินค่าและแบบปลายเปิด
3. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับฟังสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาใช้รูปแบบประเมินค่าและแบบปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้รับแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลในส่วนที่เป็นการเลือกตอบด้วยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่เป็นการประเมินค่า ประกอบด้วย แบบให้ค่าน้ำหนัก 2 ระดับ (ฟัง-ไม่ฟัง) (ใช้-ไม่ใช้)

กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียงของประชาชนในจังหวัดยะลาพบว่าเป็นเพศหญิงร้อยละ 57.8 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 42.2 โดยส่วนใหญ่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 30.2 รองลงมาคือ ผู้เปิดรับที่มีอายุ 21-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.8 ผู้เปิดรับที่มีอายุ 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.5 ตามลำดับ ช่วงเวลาเปิดรับฟังสถานีวิทยุกระจายเสียงใน ช่วงเวลา 17.01-19.00 น. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 14.5 รองลงมาคือ 13.01-15.00 น. และ 19.01-21.00 น. ร้อยละ 14.3 อยู่ในลำดับที่เท่ากัน โดยเปิดรับฟังจากเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 49.0 รองลงมา โทรศัพทมือถือ คิดเป็นร้อยละ 31.2 และ วิทยุออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 13.8

สำหรับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาพบว่าเป็นเปิดโดยบังเอิญคิดเป็นร้อยละ 54.3 รองลงมา มีคนแนะนำ คิดเป็นร้อยละ 20 ได้ยินผู้อื่นพูดถึงจึงลองฟังดู คิดเป็นร้อยละ 9.9 รับทราบเว็บไซต์ คิดเป็นร้อยละ 4.7 โดยส่วนใหญ่เป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา คิดเป็นร้อยละ 3.9 และรับทราบจากเฟซบุ๊ก คิดเป็นร้อยละ 2.9

ความนิยมของผู้เปิดรับฟังโดยวัดจากความถี่ของการเปิดรับฟังรายการของสถานีวิทยุตามลำดับ โดยจำแนกเป็นรายการของสถานีวิทยุสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 10 ลำดับแรกคือ ฟังรายการมิวสิควาไรตี้มากที่สุด ร้อยละ 9.3 รองลงมา ถ่ายทอดข่าวจาก สวท.กทม ร้อยละ 8.9 เพื่อคนนอนดึก ร้อยละ 7.8 เพื่อนกับเพลง ร้อยละ 5.6 Music life ร้อยละ 5 อนาคต ร้อยละ 4.8 YRU NEW ร้อยละ 4.7 สปอร์ตวาไรตี้ ร้อยละ 4.5 วันนี้ที่ราชภัฏ ร้อยละ 4.4 ลูกทุ่งยามเช้า ร้อยละ 4 เมื่อจำแนกตามความชอบรายการของสถานีวิทยุหมายถึงรายการที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจแต่อาจจะไม่ได้เปิดรับฟังบ่อย 10 ลำดับแรกคือ รายการเพื่อนคนนอนดึกมากที่สุด ร้อยละ 12.2 รองลงมา มิวสิควาไรตี้ 10.8 อนาคต 7.2 ถ่ายทอดข่าวจาก สวท.กทม 7.0 Music life 5.8 เพื่อนกับเพลง และท่องเที่ยวบันเทิงมีลำดับที่เท่ากัน ร้อยละ 4.8 YRU NEW 4.5 สปอร์ตวาไรตี้ 4.2 ลูกทุ่งยามเช้า 4.0 วันนี้ที่ราชภัฏ The best music วันนี้ที่ราชภัฏ The best music และรู้เท่าทันสื่อมีลำดับที่เท่ากัน ร้อยละ 3.2

ภาพรวมของพฤติกรรมการเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียงของประชาชนในจังหวัดยะลา พบว่ากลุ่มตัวอย่างรับฟังวิทยุกระจายเสียงจากคลื่นวิทยุตามลำดับดังนี้ อันดับหนึ่งคือ FM 102.5 MHz อสมท.ยะลา คิดเป็นร้อยละ 39.2 อันดับสอง รองลงมา FM 92 MHz สวท.ยะลา กรมประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 30.9 อันดับสาม FM 98.5 MHz สถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียงของประชาชนในจังหวัดยะลา อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ ตามหัวข้อต่างๆ ดังนี้

พฤติกรรมการเปิดรับฟังสื่อวิทยุกระจายเสียงในจังหวัดยะลาและสื่อวิทยุของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง สามารถนำมาวิเคราะห์พฤติกรรมการเปิดรับฟังสื่อวิทยุกระจายเสียง เห็นได้ว่าพฤติกรรมการเปิดรับวิทยุกระจายเสียงในจังหวัดยะลานั้นมีลักษณะที่สอดคล้องกับลักษณะทางประชากรพื้นฐานทั้งทางด้านศาสนาและภาษาที่ใช้ สำหรับข้อมูลกลุ่มอายุที่มีการเปิดรับฟังมากที่สุดคือ อายุ 41 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 30.2 รองลงมาคือผู้เปิดรับที่มีอายุ 21-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.8 ซึ่ง 2 กลุ่มนี้รวมกันมีส่วนร้อยละเกินครึ่งไปเพียงเล็กน้อย นั่นแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของกลุ่มอื่นๆ ที่เลือกเปิดรับสื่อต่างๆ ในปัจจุบันที่หลากหลายน่าสนใจในยุคปัจจุบัน ทำให้กลุ่มต่างๆ ที่มีความแตกต่างกันทางด้านอาชีพ การศึกษา มีทางเลือกในการเข้าถึงสื่อที่มากขึ้นซึ่งมีผลต่อความพึงพอใจที่มีผลต่อการติดตามรับฟังวิทยุกระจายเสียง โดยสามารถอธิบายได้ตามทฤษฎีความพึงพอใจที่แสดงความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ แต่ถ้าเมื่อใดที่สิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการหรือทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ ก็จะเกิดความรู้สึกทางบวกแต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าสิ่งใดสร้างความรู้สึกผิดหวังไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกทางลบเป็นความรู้สึกไม่พึงพอใจ สำหรับด้านลักษณะทางประชากรที่แตกต่างนั้นมีพฤติกรรมการเปิดรับฟังสถานีวิทยุกระจายเสียงของประชาชนในจังหวัดยะลา ดังนี้ ด้านเพศพบว่า เพศที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการเปิดรับฟังวิทยุกระจายเสียงของ

ประชาชนในจังหวัดยะลา ด้านระยะเวลาเปิดรับต่อปี ไม่แตกต่างกันแต่จะมีผลต่อมีพฤติกรรมกรรมการเปิดรับฟังวิทยุกระจายเสียงจากสถานที่ และช่องทางที่แตกต่างกันในด้านอายุของผู้ฟังพบว่าช่วงอายุที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมกรรมการเปิดรับฟัง จากสถานที่และช่องทางการเปิดรับวิทยุกระจายเสียงของประชาชนในจังหวัดยะลาแตกต่างกัน ในด้านภาษา ภาษาที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมกรรมการเปิดรับฟัง สถานที่ และช่องทางการรับฟังวิทยุกระจายเสียงของประชาชนในจังหวัดยะลา ไม่แตกต่างกันในด้านการศึกษาพบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมกรรมการเปิดรับฟัง และช่องทางการเปิดรับวิทยุกระจายเสียงของประชาชนในจังหวัดยะลา แตกต่างกัน ในด้านอาชีพอาชีพที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมกรรมการเปิดรับฟัง สถานที่ และช่องทางการเปิดรับฟังวิทยุกระจายเสียงของประชาชนในจังหวัดยะลา แตกต่างกัน

สำหรับข้อมูลที่ได้จากพฤติกรรมกรรมการเปิดรับฟังสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา 98.50 MHz นั้นสามารถอธิบายได้ถึงพฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้ฟังได้ตามแนวคิดบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนและทฤษฎีความพึงพอใจ (Gratification Theory) การทำหน้าที่ของสถานีวิทยุเพื่อศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นไปตามแนวคิดบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนโดยข้อมูลที่บ่งชี้ได้ชัดเจนคือ ความนิยมและความชอบที่มีต่อรายการของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา โดยความนิยมใน 5 ลำดับแรกคือ 1)รายการมิวสิควาไรตี้มากที่สุด ร้อยละ 9.3 2) ถ่ายทอดข่าวจาก สวท.กทม ร้อยละ 8.9 3) เพื่อคนนอนดึก ร้อยละ 7.8 4) เพื่อนกับเพลง ร้อยละ 5.6 5) Music life ร้อยละ 5 โดย 4 รายการที่คนนิยมมากที่สุดเป็นรายการประเภทบันเทิง และรายการที่มีคนชอบมากที่สุด 5 ลำดับแรกคือ

1) รายการเพื่อนคนนอนดึก ร้อยละ 12.2 2) มิวสิควาไรตี้10.8 3) อนาคต7.2 4)ถ่ายทอดข่าวจาก สวท.กทม7.0 5) Music life ซึ่งเป็นรายการประเภทบันเทิงเช่นเดียวกัน โดยรายการที่กล่าวมาสอดคล้องหน้าที่ด้านความบันเทิง การดำเนินชีวิตของประชาชนในแต่ละวันอาจเกิดความตึงเครียด สื่อมวลชนจึงมีหน้าที่สร้างความบันเทิงให้แก่ประชาชน เพื่อลดความตึงเครียดที่เกิดขึ้น (Burton, G. 2002: 96-97) และหน้าที่ด้านข้อมูลข่าวสาร สำหรับรายการข่าว โดยมีหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไปของโลก ทั้งสภาพแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมแก่ผู้รับสาร และเมื่อพิจารณาจากปัจจัยด้าน อายุพบว่าคนที่อายุ 41 ปีขึ้นไป ฟังวิทยุมากที่สุดซึ่งถือเป็นกลุ่มคนทำงานที่ต้องการข้อมูลข่าวสารและความบันเทิงเพื่อผ่อนคลาย เป็นร้อยละ 30.2 รองลงมาคือผู้เปิดรับที่มีอายุ 21-25 ปี โดยกลุ่มนี้เป็นกลุ่มวัยรุ่นที่มีความนิยมความบันเทิงเป็นหลัก

นอกจากนี้ ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยทำให้ถึงความสัมพันธ์ในด้าน เพศ อายุ การศึกษา สถานที่การรับฟัง ความถี่ในการรับฟัง และช่องทางในการรับฟัง พบว่า ระดับการศึกษา อาชีพ สถานที่ และช่องทาง ส่งผลต่อการรับฟังวิทยุกระจายเสียงในจังหวัดยะลาอยู่บ้าง แต่เมื่อมองโดยภาพรวมความแตกต่างที่เกิดจากปัจจัยพื้นฐานด้านลักษณะประชากรไม่มีมากนัก ด้านช่องทางการรับฟังวิทยุแม้จะมีการรับฟังจากวิทยุเป็นทุนเดิมอยู่แต่มีแนวโน้มการรับฟังผ่านสื่อออนไลน์มากขึ้นทั้งจากคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์ ดังนั้นทางสถานีวิทยุควรเพิ่มหรือพัฒนาช่องทางในส่วนนี้ให้เพิ่มมากขึ้นเพราะเป็นช่องทางที่สามารถสื่อสารกันได้สะดวกมากกว่าการรับฟังผ่านวิทยุเพียงอย่างเดียว ตลอดจนเป็นช่องทางเพิ่ม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้จัดและผู้ฟังได้เป็นอย่างดี เช่น การเพิ่มช่อง chat box แทนการโทรศัพท์เข้ามาขอเพลงหรือการมีส่วนร่วมอื่นๆ หากข้อมูลที่พบแม้ว่าจะมีผู้ฟังผู้ติดตามรายการ แต่การมีส่วนร่วมยังน้อย พบว่า คนที่ฟังรายการไม่เคยมีส่วนร่วมถึงร้อยละ 97.5 ทั้งนี้นอกจากเพิ่มช่องทางการสื่อสารระหว่างกัน ยังเป็นการสร้างความพอใจหรือสะท้อนความคาดหวังจากกลุ่มคนฟังได้อีก 1 ช่องทาง ซึ่งกลุ่มคนฟังเกิดการสะท้อนถึงปัจจัยหรือสิ่งทำให้เกิดพฤติกรรมตามมา เช่น การติดตามรับฟังรายการวิทยุเพราะมีความพึงพอใจในเนื้อหา รายการและมีผลตอบกลับผ่านข้อความ เป็นต้น ซึ่งความพึงพอใจเป็นความรู้สึกนึกคิดภายในจิตใจที่มีความแตกต่างกันในแต่ละคน ซึ่งอาจมีทั้งด้านบวกและด้านลบโดยสอดคล้องกับ ทฤษฎีความพึงพอใจ (Gratification Theory) ได้สรุปว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ แต่ถ้าเมื่อใดที่สิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการหรือทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกทางบวกแต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าสิ่งใดสร้างความรู้สึกผิดหวังไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกทางลบเป็นความรู้สึกไม่พึงพอใจ

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตในส่วนของสถานีวิทยุเพื่อศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ถึงรายการที่มีกลุ่มคนชื่นชอบและได้รับความนิยมนั้นไม่มีความสอดคล้องกับ แนวทางการดำเนินงานของสถานีวิทยุเพื่อ

การศึกษาที่ต้อง การเป็นคลื่นวิทยุเพื่อการศึกษา ตามสโลแกน “คลื่นความรู้ สู่สังคมชายแดนใต้” เพราะรายการที่ได้รับความนิยมและความชอบนั้นเป็นรายการบันเทิงเป็นหลักและเป็นรายการข่าวที่รับสัญญาณมาจากสถานีแม่ข่าย ซึ่งส่วนนี้อาจวิเคราะห์ได้ว่าผู้ฟังมีความคาดหวังต่อรายการบันเทิงมากกว่ารายการประเภทอื่น ๆ หรือทางผู้ผลิตรายการอาจต้องวิเคราะห์แนวทางการผลิตรายการให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในด้านวิชาการ

ควรมีการศึกษาลักษณะของรายการที่เหมาะสมที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ฟัง โดยเฉพาะรายการข่าวสารและเหตุการณ์ปัจจุบัน รายการด้านวิชาการของหน่วยงานในวิทยาเขตปัตตานี เพื่อจะได้นำผลการศึกษาที่ได้มาพัฒนาปรับเปลี่ยนรายการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ฟังให้มากยิ่งขึ้น สำหรับในหัวข้อที่ยังไม่ได้มีการศึกษาเลย คือ การศึกษาทางด้านจริยธรรม (Code of Conduct) ของผู้บริหารสถานีวิทยุ นักจัดรายการ ผู้สื่อข่าว เพื่อจะให้ออกสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานของ กสทช.ที่กำหนดให้สถานีวิทยุแต่ละแห่งต้องมีการกำหนดจริยธรรมสำหรับแต่ละสถานีเพื่อให้ในการควบคุมและดูแลกันเอง

ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาองค์วิชาชีพด้านวิทยุกระจายเสียง

1. ปัจจุบันพบว่าเครื่องรับวิทยุเป็นช่องทางในการเปิดรับฟังสถานีวิทยุกระจายเสียงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.0 รองลงมาคือการฟังผ่านระบบออนไลน์และโทรศัพท์มือถือรวม 45.0 สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมกรการเข้าถึงช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายขึ้นดังนั้นทางสถานีวิทยุควรพัฒนาหรือเพิ่มช่องทางการเข้าถึงเช่น การพัฒนาระบบออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพ การพัฒนา Application บนโทรศัพท์เป็นต้น

2. จากการศึกษาที่พบว่า รายการที่กลุ่มผู้ฟังมีความนิยมและชื่นชอบสำหรับรายการของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษาส่วนใหญ่เป็นรายการบันเทิงเป็นหลักดังนั้นทางสถานีวิทยุควรทบทวนการจัดทำรูปแบบรายการหรือศึกษาพฤติกรรมของผู้ฟังโดยอาจเลือกศึกษาโดยเน้น กระบวนการจัดทำรายการวิทยุเพื่อการศึกษา สำหรับกลุ่มผู้ฟัง โดยเฉพาะเพื่อให้สามารถผลิตรายการให้ตอบโจทย์พันธกิจของสถานีวิทยุได้

3. สำหรับรายการ ข่าวท้องถิ่นซึ่งเป็นที่ต้องการของคนฟังเป็นอันดับ 3 คิดเป็นร้อยละ 13.7 รองจากฟังเพลง คิดเป็นร้อยละ 33 รองลงมา คลายเหงา คิดเป็นร้อยละ 16.9 นั้น ทางสถานีวิทยุในจังหวัดยะลาควรเพิ่มสัดส่วนและการผลิตให้เพิ่มมากขึ้นเพื่อสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นเพราะ รายการข่าวส่วนใหญ่นั้นเป็นรายการที่รับมาจากส่วนกลางซึ่งในยุคปัจจุบันข่าวจากส่วนกลางสามารถเข้าถึงได้ง่ายจากหลากหลายช่องทาง

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ.(2548).คู่มือวิทยุชุมชน (FNS) หนังสือข้อสรุปสาระสำคัญจากงาน หลอมรวมเครือข่าย..

หลากหลายเพื่อหนึ่งเดียว รวมพลังสร้างสรรค์หลักประกันสุขภาพที่ยั่งยืน.นนทบุรี : สำนักงาน

หลักประกันสุขภาพ

ประมะ สตะเวทิน.(2546).หลักการนิเทศศาสตร์.พิมพ์ครั้งที่10.กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์

ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ.(2534).การวิเคราะห์ผู้รับสาร.มปท

เสกสรร พรหมพิทักษ์.(2549).การพัฒนาวิทยุชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์”.

วารสารนิเทศศาสตร์, คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์, ปีที่ 24 ฉบับที่ 2.

สิทธิพร ศิริอสังการ และคณะ.(2549).พฤติกรรมกรการรับฟังรายการวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน

FM 103.25 MHz (บ้านตาล) ของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์หลักสูตร

ศิลปศาสตรบัณฑิต (นิเทศศาสตร์) สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ คณะวิทยาการจัการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

อนุกูล สนิทพันธ์.(2544).พฤติกรรมกรการเปิดรับฟังรายการ “ภาษาสื่อสารสัมพันธ์ชายแดนใต้” ของชาวไทยมุสลิม

ในอำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทยเพื่อ

การสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์